

begijnendijk
buitengewoon boeiend

UITTREKSEL UIT DE NOTULEN VAN DE GEMEENTERAAD

Zitting van 22 mei 2025

Aanwezig
Bob Michiels, Burgemeester
David Janssens, Peter Spiessens, Wim De Roover, Herman De Coux, Ann Danckers, Schepenen
Mario Verbeeck, Voorzitter
Bert Ceulemans, Tom Wouters, Bart Sorée, Martine Ooms, David Dupont, Fredy De Keyser, Shari Hendrickx, Julie Van Den Eynde,
Wendy De Cock, Ingrid Stas, Jill Elsen, Margareta Vandebroek, Elke Croon, Mark Boone, Raadsleden

Verontschuldigd
Peggy Baeten, Algemeen directeur

Goedkeuring Kerkenbeleidsplan 2025-2030.

MOTIVERING

FEITEN EN CONTEXT

Een kerkenbeleidsplan is een schriftelijk document dat een lokaal gedragen langetermijnvisie bevat voor alle parochiekerken op het grondgebied van de gemeente. Het is goedgekeurd en ondertekend door het representatief orgaan van de rooms-katholieke eredienst en door het gemeentebestuur. Het kerkenbeleidsplan bevat minstens al de volgende gegevens:

Het erediensdecreet (07 mei 2004) legt de volgende criteria op:

“Het kerkenbeleidsplan bevat minstens al de volgende gegevens:

- 1° een beschrijving van de betrokken kerken, met hun cultuurhistorische waarde, hun beschermingsstatuut en hun bouwfysische toestand;
- 2° informatie over de eigendomstoestand;
- 3° de situering van elke kerk in zijn ruimtelijke omgeving;
- 4° een beschrijving van het actuele gebruik en de actuele functie van de betrokken kerken;
- 5° een onderbouwde visie op het toekomstige gebruik en de toekomstige functie van de betrokken kerken, inclusief een plan van aanpak over de wijze waarop de toekomstige invulling (eredienst, valorisatie, medegebruik, neven- en herbestemming) kan worden gerealiseerd.”

Een door de gemeenteraad goedgekeurd actueel kerkenbeleidsplan is noodzakelijk om als eigenaar in aanmerking te komen voor subsidies of premies, zowel voor beschermde kerken (Agentschap Onroerend Erfgoed) als voor niet-beschermde kerken (Agentschap Binnenlands Bestuur). De gemeenteraad kan ook enkel goedkeuring geven aan investeringsuitgaven voor de gebouwen van de eredienst waarvoor overeenstemming bestaat over de toekomstige functie zoals vermeld in het actuele kerkenbeleidsplan.

Het actuele kerkenbeleidsplan omvat 2 kerkgebouwen.

JURIDISCHE GRONDEN

Artikel 33/2 van het decreet betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten van 07 mei 2004.

De gemeenteraad is bevoegd op basis van artikel 40-41 van het decreet lokaal bestuur

BIJLAGEN

Kerkenbeleidsplan

FINANCIELE GEVOLGEN

Het goedkeuren van het kerkenbeleidsplan op zich heeft geen rechtstreekse financiële impact.

BESLUIT

eenparig

Enig artikel

De gemeenteraad keurt het kerkenbeleidsplan goed.

Namens gemeenteraad

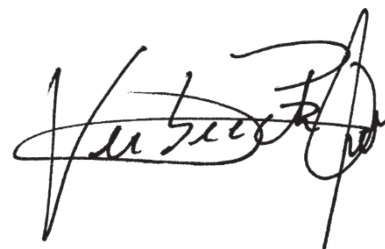
De waarnemend algemeen directeur
get. Stien Van der Auwera
Voor eensluidend uittreksel
Begijnendijk, 26 mei 2025

De voorzitter
get. Mario Verbeeck

De waarnemend algemeen directeur

De voorzitter

Stien Van der Auwera

Mario Verbeeck

KERKENBELEIDSPLAN

Begijnendijk

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Dit sjabloon werd opgesteld door PARCUM vzw en dient als vertrekpunt voor het opstellen van een kerkenbeleidsplan.

PARCUM vzw
Abdij van Park 7
3001 Leuven

www.parcum.be
info@parcum.be
016 40 60 73

BTW 0461.895.885
RPR Leuven

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	2
INLEIDING	3
1. SITUERING KERKGEBOUWEN	4
2. FICHE PER KERKGEBOUW	6
2.1. Sint-Laurentius kerk in Betekom (deelgemeente Begijnendijk)	6
2.1.1. <u>Identificatie</u>	6
2.1.2. <u>Beschrijving</u>	8
2.1.3. <u>Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving</u>	15
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	16
2.2. Sint-Lucia kerk in Begijnendijk.....	17
2.2.1. Identificatie.....	18
2.2.2. Beschrijving.....	18
2.2.3. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	23
3.2. Plan van aanpak hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht	24
BESLUIT	24
3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE	25
3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie.....	25

INLEIDING

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Begijnendijk:

- Sint-Laurentiuskerk, Sint-Laurentiusstraat 1, 3130 Betekom.
- Sint-Lucia kerk, kerkplein 1, 3130 Begijnendijk.

Dit kerkenbeleidsplan is een uitgebreidere en geactualiseerde versie van het kerkenbeleidsplan dat in 2023 werd goedgekeurd door de gemeente Begijnendijk op 16 februari 2023 en het bisdom op 2 mei 2023. Het oorspronkelijke kerkenbeleidsplan werd opgesteld door een lid van de kerkraad en dan bij de kerkraad besproken en aan de achterban van de 2 parochies voorgelegd. Nadien werd het tijdens de volgende kerkraad goedgekeurd door de vertegenwoordigers van de 2 parochies. Voor de geactualiseerde versie van het plan werd op dezelfde manier te werk gegaan.

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Begijnendijk, de kerkfabriek Sint-Laurentius en Sint-Lucia en vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van aartsbisdom Mechelen-Brussel op datum;
- door de gemeenteraad van de gemeente Begijnendijk op 22 mei 2025.

Wat de kerkelijke context betreft, is het van belang aan te stippen dat de parochie Sint-Laurentius van Betekom in 2017¹ opgeheven werd en gefusioneerd werd met de parochie Sint-Lucia van Begijnendijk.

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie en de ruimtelijke planologische toestand. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

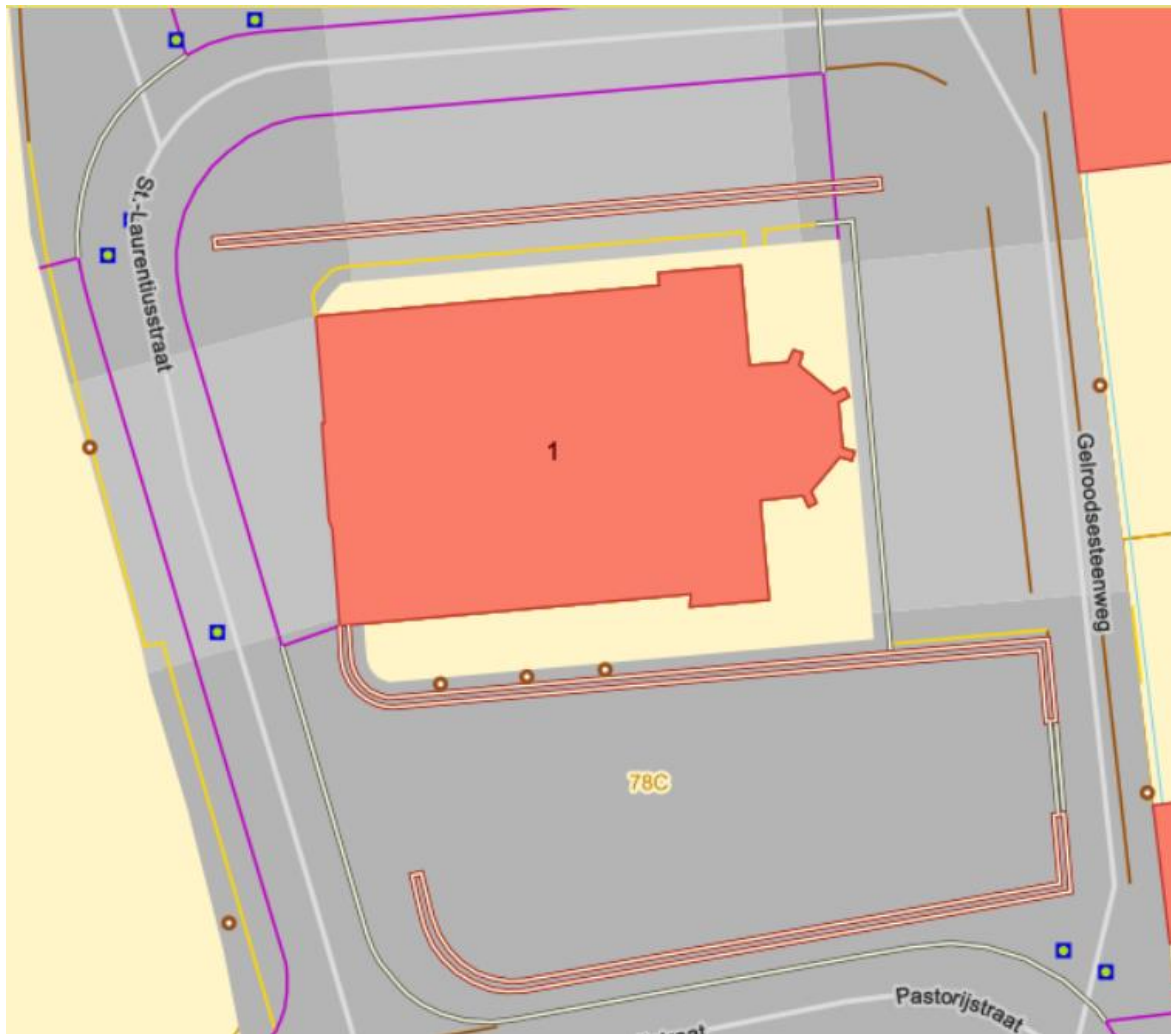
Handtekening bisdom

Handtekening gemeente

¹ Besluit van de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding van 23 maart 2017 tot erkenning van de opheffing van de parochie Sint-Laurentius (Betekom) en de samenvoeging ervan met de parochie Sint-Lucia te Begijnendijk. Decreet van kardinaal Jozef De Kesel van 5 december 2017.

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

1. Sint-Laurentius kerk: Sint-Laurentiusstraat 1B, 3130 Betekom.

Afbeelding afkomstig van <https://www.geopunt.be/>.

2. Sint-Lucia kerk: Kerkplein 1, 3130 Begijnendijk

Afbeelding afkomstig van <https://www.geopunt.be/>.

2.1. Sint-Laurentius kerk in Betekom (deelgemeente Begijnendijk)

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.1.1. Identificatie

Naam: Sint-Laurentiuskerk Betekom

Geografische ligging

- Sint-Laurentiusstraat 1, 3130 Betekom.
- Provincie: Vlaams-Brabant

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Aartsbisdom Mechelen-Brussel
- Dekenaat: Pastorale Regio Leuven
- Parochie: Sint-Laurentius

Bescherming(en)

Hoewel begin de jaren '1990 een dossier werd ingediend om de gehele kerk te beschermen als monument en ook de kerk en haar omgeving als dorpsgezicht, werden de beschermingsbesluiten uiteindelijk niet uitgevoerd. Het is niet duidelijk waarom de beschermingen niet plaatsvonden.

Dit betekent dat op dit moment enkel de toren en het orgel beschermd zijn als monument. De Sint-Laurentiuskerk is in haar geheel wel vastgesteld als bouwkundig erfgoed en dit sinds 8 oktober 2021².

Toren

De toren van de kerk is beschermd sinds 25 maart 1938³. De toren werd beschermd omwille van het algemeen belang gevormd door de artistieke, de oudheidkundige en geschiedkundige waarde.

Orgel

Het historische orgel werd in 1770 gemaakt door de Nijvelse orgelbouwer François Coppin. Het orgel werd als monument beschermd op 23 januari 1981 omwille van het algemeen belang gevormd door de historische waarde⁴.

² <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/114875>.

³ <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/1727>.

⁴ <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/1736>.

2.1.2. Beschrijving

a) *Cultuurhistorische waarde*

Gebouw

De oudst bekende vermelding van de Sint-Laurentiuskerk dateert van 1243 toen ridder Karel van Aarschot de tienden van de kerk verkocht aan de abdij van Sint-Geertrui in Leuven en eveneens het begeavingsrecht aan dezelfde abdij schonk. Aangezien er op dat moment al een kerkgebouw en goed uitgebouwde parochie bestond, wordt ervan uitgegaan dat de oorsprong van de kerk heel wat vroeger ligt. Vermoedelijk stond er al rond het jaar 1000 een kerk op dezelfde plek en was het gebouw omgeven door een kerkhof. Van het vroegere kerkgebouw zijn er vandaag geen zichtbare sporen meer.

De huidige Sint-Laurentius kerk is het resultaat van verschillende bouwfases. Het is een overwegend gotisch gebouw waarvan de toren en het koor de oudste delen zijn (14de eeuw). De gotische middenbeuk wordt in de 16de eeuw gedateerd terwijl de zijbeuken verbouwd werden in 1856. Hierna worden de verschillende onderdelen meer in detail omschreven.

De stevige westtoren wordt op basis van bouwkundige elementen gedateerd in het eerste kwart van de 14de eeuw. De toren is drie verdiepingen hoog, heeft een axiaal portaal en is voorzien van een spits dak. Aan de westzijde bevindt zich een groot neogotisch venster. De toren werd gebouwd in baksteen en is omgeven met een mantel in ijzerzandsteen. De benedenverdieping is overkluisd met kruisribgewelven waarvan de consoles met dierenfiguren zijn versierd. Aan de binnenzijde bevindt zich een doksaal dat uitzicht biedt op de beuk.

Het dak van de toren werd helemaal vernieuwd in 1669-1670. In 1992-1993 werd de toren ingrijpend gerestaureerd. De zichtbare ijzerzandstenen mantel werd toen vernieuwd en drie van de vier galmgaten gereconstrueerd. Ook het gebinte van het dak van de toren werd gerestaureerd en het dak gedekt met nieuwe natuurleien.

Het koor van de kerk wordt rond 1400 gedateerd en is een mooi voorbeeld van de zogenaamde Demergotiek. Typisch zijn de speklagen met afwisselend ijzerzandsteen en Gobertange wat een aangenaam kleurig effect geeft. Het geheel is aan de buitenzijde verstevigd met kleine steunberen eveneens in ijzerzandsteen en Gobertange. Het koor wordt verlicht door hoge spitsboogramen, die bovenaan een waterlijst hebben met gebeeldhouwde figuurtjes. De binnenzijde van het koor is voorzien van blindnissen die aan het zicht onttrokken zijn door een recentere houten wand.

Langs de noordzijde zijn er aan de buitenkant sporen te zien van een verdwenen zijkapel. Tijdens de verbouwingen van de 19de eeuw werd hier een nieuw bijgebouw gezet dat vandaag dienst doet als opberg- en stooklokaal.

Aan de zuidzijde van het koor bevindt zich de sacristie die tijdens de verbouwingen van de 19de eeuw deels aangepast werd en voorzien van een nieuw dak.

Het schip van de kerk is van de zijbeuken gescheiden door 8 zandstenen zuilen (vier langs elke zijde) op hoge sokkels die bekroond zijn met eenvoudige kapitelen. De hoofdbeuk dateert vermoedelijk uit de 16de eeuw en werd opgebouwd uit speklagen van baksteen en Gobertange. Dit is nog duidelijk te zien aan de oostgevel van de kerk. De oorspronkelijk middenbeuk was heel wat lager gezien de huidige beuk het oostelijke galmgat aan het zicht onttrekt.

In de periode 1855-1860 werden de zijbeuken van de kerk afgebroken en vervangen door neogotische zijbeuken die samen met de middenbeuk onder 1 dak gebracht werden. Op dat moment werden ook de gewelven van het schip en het koor vervangen net als de vloer. Door de verbouwingen was er in de kerk ruimte voor meer gelovigen.

Kerkmeubilair en roerend erfgoed

Het hoofdaltaar van de kerk werd door de Antwerpse beeldhouwer Frans van Ursel gemaakt en in 1767 in de kerk geplaatst. Het altaarmeubel is opgevat als een grote troonhemel die de vorm van het koor volgt en bestaat uit drie etages.

In de zijbeuken bevinden zich twee neogotische altaren die in 1857 gemaakt werden door de Leuvense beeldhouwer Jos Geefs. Het altaar in de linkerzijbeuk is gewijd aan de heilige Laurentius, de patroonheilige van de kerk. Het altaar in de rechterzijbeuk is toegewijd aan Sint-Donatus die de tweede patroonheilige van de kerk is.

Het huidige altaar werd deels samengesteld met panelen van de communiebank. De overige panelen werden achteraan in de linkerzijbeuk tegen de muur bevestigd. De communiebank werd in 1769 gemaakt door de Aarschotse schrijnwerker Jan Motties.

De zeshoekige doopvont in ijzerzandsteen werd in 1615 in opdracht van pastoor Jan Van Rijckel gemaakt en bevond zich vroeger in de doopkapel. Enkele decennia geleden werd ze vooraan in de linkerzijbeuk geplaatst waarbij de stevige voet verdween. De geelkoperen kuip liet pastoor Judocus Huybrechts in 1741 maken.

Tot het kerkmeubilair behoren ook twee vroeg 18de-eeuwse baldakijnen: een gepolychromeerd O.L.V.-baldakijn en het baldakijn van Sint-Laurentius dat sterk beschadigd is.

De twee neogotische biechtstoelen in de zijbeuken kwamen in de kerk na de verbouwingen van 1855-1860.

Het koorgestoelte met mooi beeldhouwwerk was vroeger voorzien van koorbanken.

De neogotische kruisweg werd in 1887 in de kerk geplaatst. De taferelen in plaaster werden gemaakt door de firma Brillaux-Grosse in Brussel.

De gebrandschilderde glasramen werden tussen 1900 en 1912 in de kerk geplaatst. Tijdens de Tweede Wereldoorlog raakten enkele zwaar beschadigd. In 1947 restaureerde een firma uit Lier de gehavende ramen.

In de kerk bevinden zich nog twee grafstenen. Achteraan in de rechterzijbeuk staat de prachtige arduinen grafsteen van Johanna Hinckaert en Peeter d'Assignies uit het midden van de 17de eeuw. Deze waren vrouw en heer van de heerlijkheid Ter Bruggen. Oorspronkelijk lag de grafsteen in het koor van de kerk waar zich de grafkelder van de familie bevond.

Een tweede grafsteen ligt op de grond tussen het koor en de ingang van het stooklokaal en is van de kapelaan Gisbert Van Meenselaar die in 1661 stierf.

Aan de buitenzijde van de kerk staan nog 7 grafmonumenten van recentere datum (19-20ste eeuw).

Tot het roerend erfgoed behoren verder enkele prachtige, houten beelden uit de 16de – 18de eeuw waarvan de meeste gepolychromeerd zijn.

Na de O.L.V.-kerk van Aarschot beschikt de Sint-Laurentiuskerk over de grootste verzameling edelsmeedkunst in het voormalige land van Aarschot. Ook de verzameling metaalwerk is omvangrijk.

Inventaris

Het roerend erfgoed van de kerk staat beschreven in een inventaris die het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) opmaakte⁵.

⁵ <https://balat.kikirpa.be/Betekom>

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

b.1. Oppervlakte

De oppervlakte van de kerk bedraagt circa 600 m².

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

De vrije hoogte (afstand tussen vloer en plafond) bedraagt:

- 13,53 meter in de middenbeuk
- 12,85 meter in het koor
- 7,85 meter in de zijbeuken

De kerk heeft een 400-tal zitplaatsen.

b.2. Opbouw

De Sint-Laurentiuskerk was tot aan de verbouwingen in de 19de-eeuw van het basilicale type. Na de verbouwingen werden de zijbeuken en de middenbeuk onder één dak gebracht, waardoor de kerk vandaag eerder een pseudobasiliek genoemd kan worden.

Naast de toren, het schip, het koor en de zijbeuken beschikt de kerk over een sacristie aan de zuidoostzijde van de kerk (aangebouwd tegen zijbeuk en koor) en een hulpsacristie aan de noordoost zijde van de kerk die een spiegelbeeld is van de hoofdsacristie.

Het gebouw wordt hoofdzakelijke gebruikt voor de eredienst. Het is op dit moment niet wenselijk de kerk op te delen of te compartimenteren.

b.3. Voorzieningen

Sanitair	Er is geen sanitair aanwezig in de kerk.
Verwarming	De kerk wordt verwarmd met een recente en gekeurde mazoutketel voorzien van een blusinstallatie.
Verlichting	De binnenverlichting in de kerk (schip en zijbeuken) werd in 2024 vervangen door LED-verlichting. In het plafond van het schip bevinden zich nog drie gewone spots.
Keukenvoorzieningen	Er zijn geen keukenvoorzieningen in de kerk.
Audiosysteem	Er is een audiosysteem dat volstaat voor de misvieringen.
Beeldscherm(en)	Er is geen beeldscherm in de kerk. Indien nodig kan dit in de kerk geplaatst worden.
Rolstoeltoegankelijkheid	Het publieke gedeelte van de kerk zoals het schip en de zijbeuken zijn vlot toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Het koor en de sacristieën zijn niet toegankelijk voor rolstoelgebruikers.
Diefstal- en brandbeveiliging	De kerk heeft een diefstal- en brandbeveiliging en is aangesloten bij de PRAXIS Group, een onafhankelijke meldkamer.
Bliksembeveiliging	De kerk beschikt over een gekeurde bliksembeveiliging.
Gsm-operatoren	De toren van de kerk wordt gebruikt door een GSM-operator (Orange).

b.4. Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen

Er zijn op dit moment geen plannen om werken te doen aan de duurzaamheid van de kerk.

b.5. Biodiversiteit

Buiten occasioneel een vleermuis of een duif, zijn er geen dieren in de kerk aanwezig.

b.6. Bouwfysische toestand

b.6.1. Monumentenwacht

De Sint-Laurentiuskerk is lid van Monumentenwacht. Op 11 en 14 maart 2024 vond een inspectie van het exterieur van de kerk plaats. Hierna worden de relevante passages over de bouwfysische toestand van de kerk overgenomen uit het rapport.

- **Gehele object**

De kerk verkeert in goede staat en wordt goed onderhouden. De zolders zijn vlot toegankelijk, de daken zijn niet voorzien van genormeerde ladderhaken, maar de kerk is vlot bereikbaar met een hoogtewerker.

- **Dak**

De daken in natuurleien zijn verweerd door ouderdom, maar worden goed onderhouden. De koperen leihaken beginnen open te plooiën, waardoor leien loskomen en wegvallen. Mits regelmatig nazicht kan de dakbedekking nog een tijd mee. De genagelde leien op de toren verkeren in betere staat.

- **Dakwaterafvoer**

De zinken hanggoten en afvoeren zijn verweerd, maar voldoen. Controleer ze jaarlijks samen met de dakbedekking en herstel waar nodig. Zorg ervoor dat de goten minstens jaarlijks gereinigd worden om verstoppingen te vermijden.

Overweeg het plaatsen van goten aan de torenspits om de schade door opspattend water te verminderen.

- **Kapconstructie en zolder**

De eikenhouten kappen verkeren in goede staat.

- **Draagstructuur en overspanning**

Het opgaand muurwerk verkeert in goede staat. Aan de binnenzijde zijn enkele scheuren zichtbaar tussen de toren en het schip. Deze zijn te wijten aan een verschillende zetting tussen beide delen.

- **Schrijnwerk en beglazing**

Het houten buitenschrijnwerk verkeert in matige staat door slecht onderhoud. Het houtwerk rot in, het glas-in-lood van het stooklokaal valt uit het raamwerk.

b.6.2. Restauraties en andere uitgevoerde werken

De laatste grote restauratie aan de kerk dateert van 1992-1993. De toren van de kerk werd toen grondig gerestaureerd. Zo werd de dakconstructie van de toren gerestaureerd en vernieuwd waar nodig (nieuwe kepers, nieuwe tussenvloeren). Het natuurleien dak werd vernieuwd en de verweerde ijzerzandstenen mantel werd vernieuwd met nieuwe ijzerzandsteen (enkel de zichtbare stukken). Drie van de galmgaten werden eveneens gereconstrueerd.

Het interieur van de kerk werd in dezelfde periode eveneens opnieuw geschilderd.

Het dak van de kerk wordt jaarlijks onderhouden door een dakwerker. Ook het beschermde orgel wordt jaarlijks onderhouden door een gespecialiseerde firma.

b.6.3. Urgente problemen

Er zijn op dit moment geen urgente problemen vastgesteld aan het kerkgebouw. Wel zijn er een aantal werken die best op relatief korte termijn uitgevoerd worden. Deze komen onder punt d (toekomstige restauraties) ter sprake.

b.6.4. Recente restauraties

Er zijn geen recente restauraties aan de kerk geweest. De recentste restauratie dateert van 1992-1993.

b.7. Financiële gegevens

b.7.1. Geplande restauraties

Op dit moment zijn er geen geplande investeringen aan de kerk waarover er al een consensus is tussen de gemeente, het centraal kerkbestuur en de kerkfabriek.

b.7.2. Gewenste werken

De kerkfabriek wenst in de volgende jaren verschillende werken aan de kerk uit te voeren. Sommige van de werken zijn dringender dan andere en zijn onder andere gebaseerd op de aanbevelingen van Monumentenwacht. Hierna wordt een overzicht gegeven van werken die we wensen te ondernemen.

Toren

De toren is een beschermd monument. Alle werken aan de toren dienen dan ook in overleg te gebeuren met het Agentschap Onroerend Erfgoed. Ter voorbereiding van de werken vond op 27 januari 2025 een overleg met Hilde Thiebaut van het Agentschap Onroerend Erfgoed plaats in de kerk en werden de diverse werken overlopen die de kerkfabriek zou willen doen. Het betreft de volgende werken:

- Restauratie van de centrale inkomdeur (verwijderen van rotte stukken en inzetten van nieuwe stukken) en opnieuw schilderen van de deur.
- Het hangen van dakgoten aan de toren om opspattend vocht tegen te gaan.
- Het restaureren van het neogotisch glasraam met inbegrip van de natuurstenen monelen en de ijzeren raambruggen evenals het restaureren of vernieuwen van de voorzetbeglazing.

Het Agentschap Onroerend Erfgoed zal terugkoppelen en met een gepast advies komen over de werken.

Orgel

Ook het orgel is een beschermd monument. Tijdens het laatste nazicht werd vastgesteld dat het orgel op verschillende plaatsen schimmelvorming vertoont. Daarom werd door de firma Schumacher uit Eupen voorgesteld om een grondige kuisbeurt te doen. Ook deze werken werden ter advies voorgelegd aan het Agentschap Onroerend Erfgoed.

De niet beschermde delen van de kerk

Het schip, het koor en de twee sacristieën van de kerk zijn niet beschermd. Ook aan deze onderdelen van de kerk plant de kerkfabriek werken in de toekomst. Het betreft de volgende werken:

- Herstellen en schilderen van het houten buitenschrijnwerk.
- Herstellen en schilderen van de ijzeren buitenelementen.
- Het restaureren van de glasramen met inbegrip van de natuurstenen monelen en de ijzeren raambruggen evenals het restaureren of vernieuwen van de voorzetbeglazing. Deze werken vinden best plaats samen met de werken aan het neogotische raam in de toren.
- Plaatsen van een zinken druiplijst onder de ramen (8) in de neogotische zijbeuken.

- Verwijderen van de schoorsteen van asbest van de mazoutketel.
- Herstellen en opnieuw schilderen van het interieur.
- Nieuw dak op het koor en het schip van de kerk en waar nodig op de toren (dit is niet dringend en kan nog maximum 10 jaar duren).

2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

- *Beschermde stads- of dorpsgezichten waarvan de kerk deel uitmaakt.* De Sint-Laurentiuskerk maakt geen deel uit van een beschermd dorpsgezicht of een beschermd landschap. Hoewel begin de jaren '1990 een dossier werd ingediend om de kerk en haar omgeving als dorpsgezicht te beschermen, werden de beschermingsbesluiten uiteindelijk niet uitgevoerd.
- *Beschermde landschappen waarvan de kerk deel uitmaakt.* De kerk ligt aan de rand van de Laak- en Demervallei. De Demer- en Laakvallei tussen Aarschot en Werchter werden in 2014 vastgesteld als landschapsatlasrelict omwille van de sociaal-culturele, esthetische, historische, natuurwetenschappelijke en ruimtelijk-structurende waarde⁶. Sinds 2021 maakt de Demer-en Laakvallei in Betekom deel uit van het erfgoedlandschap 'Demer- en Laakvallei tussen Diest en Werchter'⁷. De dorpskern van Betekom valt net buiten de zone van het erfgoedlandschap.
- *Kerkgebouw: verlichting van de toren, luiden van de klok(ken).* De kerk wordt goed verlicht door openbare verlichting. De klokken van de kerk geven het uur aan, voor elk uur een slag. Ook op het halfuur is er een klokslag. Bij kerkelijke vieringen of andere gebeurtenissen worden de klokken eveneens geluid.
- *De bereikbaarheid via openbaar vervoer, fiets en de aanwezigheid van parking.* De Sint-Laurentiuskerk bevindt zich in het centrum van het dorp en is vlot bereikbaar met

⁶ <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135002>

⁷ <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/127181>

de wagen. Rond de kerk bevinden zich een 47-tal parkeerplaatsen waaronder vier voor mensen met een handicap. Op wandelafstand zijn er nog meerdere parkeerplaatsen in het dorpscentrum. Op circa 200 meter van de kerk bevindt zich een halte van De Lijn waardoor de kerk ook via het openbaar vervoer bereikbaar is. Op circa 5 kilometer van de kerk bevindt zich het treinstation van Aarschot.

Langs de kerk passeren meerdere uitgestippelde fiets- en wandeltochten en het gebouw ligt eveneens aan het fiets- en wandelknooppuntennetwerk.

- *De nabijheid van een park, groengebieden.* De kerk ligt aan de rand van de Demer- en Laakvallei, een grote brok open ruimte. Ten westen van de kerk zal in de nabije toekomst de historische site van brouwerij De Sleutel omgevormd worden tot een woonproject inclusief een kleine parkzone. Voor de rest ligt de kerk niet in de nabijheid van parken of groenzones.
- *De aanwezigheid van een kerkhof, begraafplaats (los van de kerk), pastorie, parochiezaal, cultureel centrum, school, klooster, bibliotheek, school of andere publieke gebouwen of private gebouwen met publieke relevantie.* Ten zuiden van de kerk staat de pastorie die bewoond wordt door de bedienaar van de eredienst. Het kerkhof rond de kerk werd in 1956 verwijderd. De gemeentelijke begraafplaats bevindt zich circa 500 meter ten noorden van de kerk. De parochiezaal bevindt zich eveneens op circa 500 meter van de kerk en biedt plaats aan een 100-tal mensen. In het dorpscentrum bevinden zich twee lagere scholen (gemeentelijk en vrij onderwijs) en één middelbare school (vrij onderwijs). Er is niet langer een klooster in het dorp aanwezig. De gebouwen van het voormalige klooster worden vandaag gebruikt voor het onderwijs.
- *De nabijheid van andere gebedsruimten (kerk, kapel, klooster).* De middelbare school beschikt over een ruime kapel die vroeger bij het klooster hoorde en waar missen gevierd werden. Vandaag wordt de kapel gebruikt door de school als bezinningsruimte. In de nabijheid van de kerk bevinden zich enkele kleine wegkapellen.
- *Complementariteit van de kerk met andere gebouwen.* De kerk van Betekom wordt vandaag al gebruikt als locatie waar concerten plaatsvinden. Gezien de grootte van de kerk en de mooie akoestiek leent de kerk zich hier uitstekend voor.
- *Relatie met de publieke ruimte.* Historisch gezien lagen de kerk en het omringende kerkhof centraal in het dorp. Door diverse, hoofdzakelijk 20ste-eeuwse, ingrepen lijkt het of de kerk aan de rand van het dorp ligt. Gezien de architectuur en de cultuurhistorische waarde van de kerk, biedt het gebouw heel wat mogelijkheden om te harmoniëren met de publieke ruimte rondom. Omdat de nabije publieke omgeving van de kerk beperkt is tot parkeerplaatsen en enkele groenparkjes is het maken van bijkomende openingen naar de publieke ruimte niet aangewezen. Omwille van de erfgoedwaarden van het gebouw is dit ook niet mogelijk. In de nabije toekomst zal een omvangrijk immobiliën-project (70 wooneenheden) gerealiseerd worden op enkele tientallen meters ten westen van de kerk. Dit nieuwbouwproject houdt weinig tot geen rekening met de aanwezigheid van de kerk en zal amper harmoniëren met het bestaande dorp. Hier waren potentieel heel wat kansen om een mooi en harmonieus nieuw stuk van het dorp te creëren. Jammer genoeg werd die kan niet gegrepen.

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Pastoraal gebruik

De Sint-Laurentiuskerk wordt vandaag hoofdzakelijk gebruikt als gebouw voor de eredienst.

- *Hoeveel keer per maand vindt er een kerkdienst plaats?* Elke zaterdagavond vindt er een kerkdienst plaats. Meestal wordt de dienst opgeluisterd door gezang van het koor en door een organist. Verder zijn er jaarlijks enkele speciale vieringen (vieringen van

de Goede Week, Aswoensdag, Paaswake,...) die wisselend in 1 één van de kerken van de pastorale zone doorgaan.

De kerk wordt vandaag minder gebruikt dat vroeger voor doopvieringen, huwelijken en begrafenissen. Wanneer het gemiddelde voor de laatste 5 jaren genomen wordt, betreft het 15 dopen, 2 huwelijken en 8 begrafenissen per jaar.

- *Hoeveel aanwezige gelovigen zijn er?* Gemiddeld genomen komen een 40-tal gelovigen naar de vieringen. Tijdens vieringen ter voorbereiding van de Eerste communie en het Heilig Vormsel zijn er meer gelovigen dan tijdens de gewone vieringen.
- *Zijn er bepaalde religieuze tradities of gebruiken aan de kerk verbonden?* Oud strijders, Chiroviering.
 - Op de eerste dinsdag van mei trekt Ferm in processie naar de veldkapel in de Heuvelstraat waar een hulde gedaan wordt.
 - Op de dag van landbouw is er een speciale viering in de kerk met tractorwijding.
 - Jaarlijks vinden 2 vieringen plaats die in het teken staan van de oud-strijders van de 2 wereldoorlogen.
 - Chiro Betekom organiseert jaarlijks een misviering met Christus Koning.

Niet-pastoraal gebruik

De Sint-Laurentiuskerk wordt ook gebruikt voor andere activiteiten dan de eredienst. Het gaat hoofdzakelijk over concerten, tentoonstellingen en rondleidingen.

Concerten

De gemeente Begijnendijk heeft weinig geschikte infrastructuur om grote culturele activiteiten zoals concerten te organiseren. De kerk van Betekom biedt die mogelijkheid wel en leent zich omwille van de ruimte en de akoestiek uitstekend voor concerten. Enkele keren per jaar wordt de kerk gebruikt voor concerten die een breed publiek aantrekken. Het gaat daarbij om klassieke concerten, kleinkunst en kooroptredens.

De concerten worden ingericht door privéorganisaties en verenigingen al dan niet in samenwerking met de gemeente.

Tentoonstellingen

Tijdens de jaarlijkse kerstmarkt wordt een kerststallententoonstelling ingericht in de kerk door de lokale Pasarafdeling.

Rondleidingen

De Sint-Laurentius is een 'landmark' in Betekom en één van de mooie voorbeelden van de Demergotiek. Gegidste wandelingen die in teken staan van de geschiedenis van de gemeente passeren geregeld langs de kerk of brengen ook een bezoek aan de kerk. Verder opende de kerk in het verleden al enkele keren de deuren voor een breed publiek met gegidste rondleidingen.

2.2. Sint-Lucia kerk in Begijnendijk

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.2.1. Identificatie

Geografische ligging

- Kerkplein 1, 3130 Begijnendijk.
- Provincie: Vlaams-Brabant

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdом: Aartsbisdom Mechelen-Brussel
- Dekenaat: nu Regio Leuven
- Parochie: Sint-Laurentius en Sint-Lucia

Eigenaar: kerkfabriek Sint-Laurentius en Sint-Lucia

Beschermd als dorpsgezicht.

Bouwkundig erfgoed sinds 08-10-2021.

2.2.2. Beschrijving

a) **Cultuurhistorische waarde / beknopte bouwgeschiedenis**

De parochiekerk Sint-Lucia is gebouwd in 1955 in neogotische stijl naar ontwerp van de Brasschaatse architect Jozef Gabriëls. Ze verving een oudere, te klein geworden kerk, die tussen 1834 en 1838 gebouwd werd volgens plannen van de Leuvense architect Alexander Van Arenberg. De nieuwe kerk kwam er onder impuls van pastoor Jozef Norbert Verrydt. De werkzaamheden aan het nieuwe bedehuis vingen aan in september 1953. Op 1 mei 1955 werd de kerk plechtig ingewijd door Monseigneur Schoenmaeckers. De kerk werd gefinancierd door allerlei activiteiten van de Begijnendijkse parochianen: verkoop stenen miniatuurkerken gebruikt als spaarpot voor het verzamelen van geld, vlaamse kermessen,.... Dit verklaarde mee dat het gebouw in het begin van de jaren 1960 volledig afbetaald was.

Inventaris

Het roerend erfgoed van de kerk staat beschreven in een inventaris die het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) opmaakte.

Recent zijn er waardevolle stukken bijgekomen vanuit kerken die niet meer functioneel zijn. Ze zochten actieve kerkgemeenschappen waar liturgie en wekelijkse vieringen plaatsvinden om hun roerend erfgoed een plaats te geven.

Zo werd recent het Lombaertsorgel geschonken door de zusters van H.Hart van Maria van Berlaar.

Andere voorwerpen: Pieta, Calvarie, Paaskandelaar, doopvont met hek in opbouw, beelden

b) **Gebouw en architecturale mogelijkheden**

De kerk heeft een optimale akoestiek bewijze recent de terugkomende opvoeringen door het Lemmensinstituut van Johannes Passie, Mattheuspassie, ... De mensen van het Lemmensinstituut bevestigden dat een dergelijke akoestiek heel zeldzaam is en in de meeste kerken niet terug te vinden is. Naar de toekomst zouden we dit waardevolle architecturale aspect zeker willen behouden.

b.1. Oppervlakte en opbouw

De oppervlakte van de kerk bedraagt circa 985 m².

De vrije hoogte (afstand tussen vloer en plafond) bedraagt:

- 15 meter in de middenbeuk
- 13,6 meter in het koor
- 13,6 meter in de zijbeuken

De kerk heeft mogelijkheid voor een 600-tal zitplaatsen.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

b.3. Voorzieningen

Sanitair: 1 toilet toegankelijk voor kerkgangers, 1 privé toilet.

Verwarming: gasverwarming, recent vernieuwd, voorzien van veiligheidssysteem.

Verlichting: verlichting in de kerk recent vernieuwd, sacristie en de inkom van de kerk nog niet.

Keukenvoorzieningen: geen.

Audiosysteem en beeldschermen: volstaan voor de misvieringen.

Rolstoeltoegankelijkheid: is OK, ook voor de Godly play ruimte.

Diefstal- en brandbeveiliging: brandblusapparaten OK.

Bliksembeveiliging: goedgekeurd.

GSM-operatoren: drie gsm-operatoren in de kerktoren.

b.4. Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen

Sint-Lucia kerk is geregistreerd als eco-kerk.

Parking is ook voorzien voor opladen elektrische auto's.

Toekomstplannen om regenwater te gebruiken voor het toilet en voor bevoeding tuin rond de kerk.

b.5. Biodiversiteit

Beplanting rond de kerk met gras en struiken. Ook fruitbomen en notenbomen.

b.6. Bouwfysische toestand

b.6.1. Monumentenwacht

De Sint-Luciakerk is lid van Monumentenwacht. In 2024 vond een inspectie van het interieur en exterieur van de kerk plaats.

- **Gehele object**
De kerk verkeert in goede staat en wordt goed onderhouden. De zolders zijn vlot toegankelijk
- **Dak en dakwaterafvoer**
Alles OK. Op termijn is een grondige kostenefficiënte renovatie van het dak nodig. Op korte termijn zullen de dakgoten vernieuwd worden.
- **Kapconstructie en zolder**
voor details zie verslag monumentenwacht.
- **Draagstructuur en overspanning**
voor details zie verslag monumentenwacht.
- **Schrijnwerk en beglazing**
voor details zie verslag monumentenwacht.

b.6.2. Restauraties en andere uitgevoerde werken

We werken samen met firma's voor jaarlijks onderhoud, o.a. voor het dak.

Het Lombaerts orgel werd terug opgebouwd door een professionele orgelbouwer.

b.6.3. Urgente problemen

Er zijn op dit moment geen urgente problemen vastgesteld aan het kerkgebouw. Wel zijn er een aantal werken die best op relatief korte termijn uitgevoerd worden. Deze komen onder punt b.7.1 en b.7.2 (geplande restauraties) ter sprake.

b.6.4. Recente restauraties

Het dak van de kerk wordt jaarlijks onderhouden door een dakwerker. Ook het *Lombaerts* orgel wordt jaarlijks onderhouden door een gespecialiseerde firma.

b.7. Financiële gegevens

b.7.1 en b.7.2 Geplande restauraties en gewenste werken

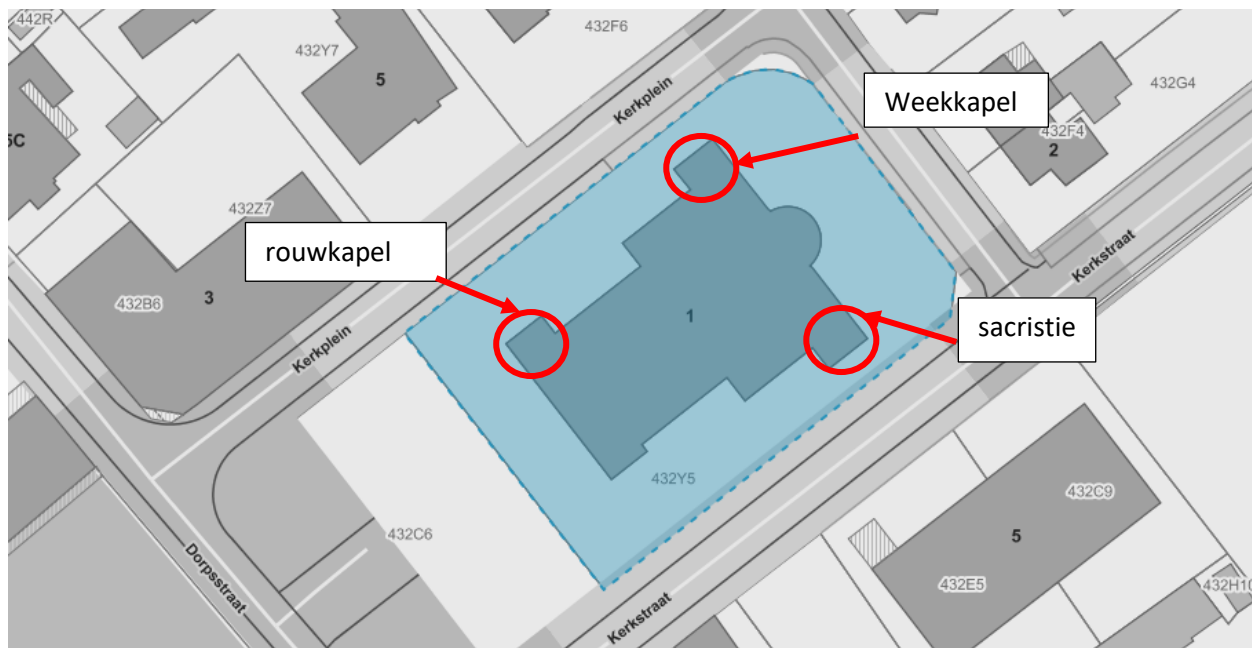
Aanbevelingen van monumentenwacht worden gevolgd.

Reparatie wijzerplaten uurwerk kerktoren.

Renovatie electriciteit.

Dakwerken, te beginnen met dakgoten.

c) Grondplan

2.2.3. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De Sint-Luciakerk is gebouwd voor de eredienst en voor de beleving van het geloof en wordt in die context hoofdzakelijk gebruikt :

- De kerk fungeert ook als repetitieruimte voor het lokaal parochiekoor (21 actieve leden).
- Godly play ruimte in de weekkapel voor de zone Damiaan. Deze ruimte wordt tijdens de eucharistie ook gebruikt voor diensten op kindermaat.
- De ruimte werd opgeruimd en gerenoveerd door bereidwillige medewerkers zodat de kinderen en jongeren van onze parochie en onze zone hier op een kindervriendelijke manier de Blijde boodschap van Jezus nog beter kunnen ontdekken en beleven.
- De sacristie wordt ook gebruikt voor vergaderingen van de parochieploeg, de ploeg voor de gezinsviering, Reik Elkaar de hand, ...Dit was nodig door het wegvallen van de pastorie. Zo worden ook de kerkelijke documenten (doopregisters,....) hier bewaard.
- Functioneel werd de kerk uitgebouwd tot een ontmoetingscentrum met de christelijke waarden indachtig, waar iedereen welkom en thuis is. In dit kader werden volgende initiatieven reeds gerealiseerd :
 - Forum: oplaadpunt voor mensen: tijdens de donderdagmarkt kunnen ze de kerk bezoeken om een kaars te branden en/of een babbeltje te slaan (belangrijk voor mensen die te kampen hebben met eenzaamheid).
 - De rouwkapel kan multifunctioneel gebruikt worden tot ingang naar de kerk en ingang naar Forum tijdens de donderdagmarkt.

Sporadisch wordt het gebouw ook gebruikt voor nevenactiviteiten. Enkele recente nevenactiviteiten :

- Optredens :
 - o Parochiale initiatieven voor het goede doel (Kerstmarkt voor het goede doel, Reik Elkaar de Hand, ...)
 - o Lemmens instituut Mattheuspassie & Johannespassie
 - o Orgelconcerten
 - o Opvoering Damiaan monoloog
 - o Theater show "Koen Dewulf XL. God en Goed" n.a.v. 70 jaar Sint-Lucia kerk
 - o Jubileumconcert 50 jaar Sint-Luciakoor

- Andere :
 - o Damiaantentoonstelling
 - o Ontvangst dag nieuwe inwoners door de gemeente in de kerk.
 - o Voordrachten over thema's die niet indruisen tegen de Christelijke waarden.
 - o Storytelling
 - o Ouderavonden voor eerste communie en vormsel.
 - o Tentoonstelling n.a.v. 70 jaar kerk
 - o Film over de bouw en wijding van de kerk n.a.v. 70 jaar kerk

3.2. Plan van aanpak hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

De Sint-Luciakerk blijft gebouw voor de eredienst, zij zal ook fungeren als zondagskerk. In deze kerk kunnen ook blijvend nevenactiviteiten georganiseerd worden.

Verschillende initiatieven/projecten zijn al opgestart en worden opgevolgd en gerealiseerd door de betrokken vrijwilligers.

Orgelconcerten zullen gepland worden op vraag van verschillende organisten.

We willen het gebouw bouwkundig in orde houden, meegaan met de tijd, introductie nieuwe technologie, modernisering (Wifi, lichten, scherm ...). Vernieuwing verwarming (gasverwarming) is reeds gebeurd.

Andere mogelijkheden worden verder onderzocht: Bijvoorbeeld gebruik als studeerruimte

BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om na overleg tussen kerkraad Sint-Laurentius en Sint Lucia en gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien er wijzigingen moeten aangebracht worden, worden deze op de kerkraad besproken en via het verslag doorgestuurd naar gemeente, bisdom en binnenlands bestuur.

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Deelgemeente (en wijk)	Kerk	Toekomstvisie
Betekom(deelgemeente Begijnendijk)	Sint-Laurentius kerk	<p>1. Erediensten</p> <p>2. Nevenactiviteiten : serene activiteiten niet in strijd met de christelijke waarden.</p> <p>3. Gemeentelijke nevenactiviteiten :activiteiten - serene culturele activiteiten niet in strijd met de christelijke waarden.</p> <p>De gemeente evalueert in samenspraak met de kerkfabriek welke bijkomende investeringen nodig zijn om deze culturele activiteiten te ondersteunen.</p>
Begijnendijk	Sint-Lucia kerk	<p>1. Erediensten</p> <p>2. Nevenactiviteiten : serene activiteiten niet in strijd met de christelijke waarden.</p> <p>3. Gemeentelijke nevenactiviteiten : activiteiten - serene culturele activiteiten niet in strijd met de christelijke waarden.</p> <p>De gemeente evalueert in samenspraak met de kerkfabriek welke bijkomende investeringen nodig zijn om deze culturele activiteiten te ondersteunen.</p>